SUPO
SUOJELUPOLIISI
SKYDDSPOLISEN

Lausunto

Ei salainen
TiVP 22/2024 vp 3.

11.10.2024

SUPO 841/01.04.01.00/2024

Eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunta

Tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomus vuodelta 2023 (K 14/2024 vp)

Tiedusteluvalvontavaltuutettu julkaisi toukokuussa 2024 edeltävää vuotta koskevan vuosikertomuksensa, josta tiedusteluvalvontavaliokunta on pyytänyt lausuntoani.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomus on viides laatuaan. Rakenteeltaan ja asiasisällöltään se muistuttaa aiempia vuosia koskevia kertomuksia, joskin sitä Suojelupoliisin mielestä on kehitetty aiempaa informatiivisempaan suuntaan. Tiedusteluvalvontavaltuutetun valvonnan kohteena olevan tiedustelutoiminnan salassa pidettävyydestä johtuen kertomuksessa voidaan kuitenkin käsitellä konkreettisia valvontahavaintoja vain yleispiirteisesti. Tästä johtuen kertomuksen pääpaino on aiempien vuosien tapaan siviili- ja sotilastiedustelulainsäädäntöjen tulkintaa ja soveltamista koskevissa tiedusteluvalvontavaltuutetun huomioissa. Tiedusteluvalvontavaltuutettu on kaiken kaikkiaan tehnyt merkittävän työn systematisoidessaan kyseistä lainsäädäntöä vuosikertomuksissaan.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun valvontatoiminnan tärkeimpänä strategisena linjauksena on varmistaa, että tiedustelu kohdistuu ainoastaan kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan. Tässä tarkoituksessa tavoitteena on tarkastaa kaikki tiedustelumenetelmien käyttöä koskevat päätökset ja vaatimukset sekä osallistua kaikkiin tiedustelumenetelmien käyttöä koskeviin tuomioistuinkäsittelyihin. Lausuttavana olevasta vuosikertomuksesta ilmenee, että Suojelupoliisin siviilitiedustelumenetelmien käyttö oli kertomusvuonna kohdennettu kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavana pidettävään toimintaan. Samoin kertomuksesta ilmenee, että tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminto tarkasti kaikki Suojelupoliisin tekemät päätökset, jotka koskivat tiedustelumenetelmien käyttöä ja tiedustelun suojaamista. Tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnosta myös osallistuttiin kaikkiin tiedustelumenetelmien käyttöä koskeviin istuntoihin Helsingin käräjäoikeudessa. Kokoavasti voidaan näin ollen todeta, että Suojelupoliisin toiminnan lainmukaisuuteen kohdistettu ulkoinen laillisuusvalvonta oli tältä osin kattavaa.

Suojelupoliisin kannalta olennaista on myös se, että tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomuksesta ilmenevästi kertomusvuoden aikana ei ilmennyt aihetta kantelun tekemiselle Helsingin käräjäoikeuden päätöksistä, tiedustelumenetelmän käytön keskeyttämistä tai lopettamista

SUOJELUPOLIISI
Katajanokanlaituri 3, PL 151, 00121 HELSINKI
Vaihde 0295 480 131 | kirjaamo@supo.fi | www.supo.fi

koskevan määräyksen antamiselle, Suojelupoliisin menettelyä koskevan asian esitutkintaan ilmoittamiselle tai Suojelupoliisille huomautuksen antamiselle.

Tämän lisäksi kertomuksessa kuitenkin myös todetaan, että yhden asian kertomusvuonna käynnistetty alustava laillisuusvalvonnallinen selvittäminen johti vuoden 2024 puolella asiakokonaisuuden esitutkintaan ilmoittamiseen. Katson tärkeäksi tuoda tässä yhteydessä esiin, että kyse on Suojelupoliisin itsensä tiedusteluvalvontavaltuutetulle ilmoittamasta ja hänen arvioitavakseen siirtämästä asiasta.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomuksessa mainitusti sisäministeriö on 23.12.2023 asettanut hankkeen valmistelemaan ehdotukset siviilitiedustelulainsäädännön ja Suojelupoliisin tiedonvaihtoa koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi. Hankkeen asettamisen taustalla ovat pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma, jonka mukaan hallitus kehittää tiedustelulainsäädäntöä tiedustelutoiminnasta saatujen kokemusten, teknologisen kehityksen ja Suomen Nato-jäsenyyden johdosta. Hallitusohjelmaan sisältyy myös useita siviilitiedustelutoimintaa koskevia yksittäisiä kirjauksia koskien muun muassa tiedustelulainsäädännön palomuurisääntelyn uudistamista siten, että se mahdollistaa riittävän laajasti tiedon luovuttamisen poliisille ja muille viranomaisille, joilla on toimivaltuudet puuttua kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan. Palomuurisääntelyn kehittämistä koskevan tarpeen taustalla ovat sääntelyn soveltamista koskevat tulkintaerimielisyydet ja ongelmat, joita on kattavasti käsitelty tiedusteluvalvontavaltuutetun aiemmissa vuosikertomuksissa

Sisäministeriön asettama hanketyöryhmä sai heinäkuussa 2024 valmiiksi palomuurisääntelyn tarkistamista koskevan hallituksen esitysluonnoksen. Hankkeen meneillään olevassa toisessa vaiheessa on määrä keskittyä eri tiedustelumenetelmien edelleen kehittämiseen ja sen kolmannessa vaiheessa tulee arvioida tiedustelutoimivaltuuksien käytön laajentaminen vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan.

Suojelupoliisi toteaa pitävänsä siviilitiedustelulainsäädännön kehittämishanketta ja sen kanssa samanaikaisesti käynnissä olevaa sotilastiedustelulainsäädännön kehittämishanketta erittäin tärkeinä. Viranomaisten mahdollisuudet hankkia tietoa Suomen kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta on välttämätöntä päivittää teknologisen kehityksen, Suomen turvallisuusympäristön rajun murroksen ja Suomen muuttuneen kansainvälispoliittisen aseman edellyttämälle tasolle lainsäädännön soveltamisesta saatujen kokemusten perusteella.

Suojelupoliisin päällikkö Juha Martelius